

IZSÁK SZILVESZTER

Történelem és régészet

MA, 2. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)**Témavezető:**

Dr. habil. Váradi Natália

habilitált docens, UA IIRFKMF

**TALABOR-NAGY-ÁGI VÍZERŐMŰ - AZ IPAROSÍTÁS
JELKÉPE KÁRPÁTALJÁN (1949 - 1956)****Kulcsszavak:** Talabor, Nagy-ág, Kárpátalja, történelem, gazdaságtörténelem, Hruscsov, vízerőművek, építkezés, levéltári anyagok

A Talabor-Nagy-ági vízerőmű építése 1949 és 1956 között jelentős mérföldkő volt a kárpátaljai energetikai fejlesztések történetében, melyet a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár anyagai alapján elemeztünk. Az építkezés során számos kihívással kellett szembenézni, melyek közül kiemelkedtek a munkaerőhiány és a szakképzettség hiánya, valamint a nyersanyagok korlátozott elérhetősége és a logisztikai nehézségek. Ezen tényezők ahhoz vezettek, hogy a projekt tervszerinti lezárása 1954-ben nem történt meg.

Az építés során a munkaerőhiány komoly akadályt jelentett, hiszen a területen korlátozott volt a rendelkezésre álló munkaerő, és a szükséges szakemberek száma is alacsony volt. Ezzel párhuzamosan a meglévő munkaerő jelentős része nem rendelkezett a szükséges szakképzettséggel, ami tovább nehezítette az építés folyamatát és hosszabbította az időtartamát.

A nyersanyagok hiánya szintén jelentős problémát jelentett az építkezés során. A területen limitált volt az elérhető anyagok mennyisége és minősége (legfőképp problémák merültek fel a villamos energiával és a faanyaggal), ami visszafogta az építés ütemét és növelte annak költségeit.

A logisztikai nehézségek szintén kritikus szerepet játszottak az építés során. A terület elhelyezkedése és a környező infrastruktúra hiányosságai miatt a szállítás és az anyagok eljuttatása az építkezés helyszínére sokszor kihívás volt.

Összeségében az építkezés komoly költségeket termelt és a projekt végső összege meghaladta a 200 millió rubelt. A létesítési munkálatok során évente átlagosan több mint 300 különböző mechanizmust és földmunkagépet, valamint 100 járművet alkalmaztak. A levéltári dokumentumok szerint a létesítési időszakban, 1949 és 1956 között összesen 420 000 köbméter betont öntöttek, melyhez 84 000 tonna cementet, 250 000 köbméter zúzott követ, 90 000 köbméter homokot, 80 000 köbméter törmelékkövet, 700 tonna fém anyagot, 1910 tonna vasúti sínanyagot és 32 000 köbméter fát használtak fel. A hegyoldalon egy 380 méter hosszú, 2,15 méter átmérőjű fém nyomóvezetékét is telepítettek. Az építési folyamat történetének kidolgozása a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár Ungvári részlegének anyagai tükrében történt. Feldolgozásra került két fond anyagai, mégpedig az P-1097 és az P-1914. A munka összesen 42 oldal. A felhasznált irodalmak jegyzéke 50 elemet tartalmaz.